

Motion till riksdagen 2024/25:270

av **Gudrun Brunegård (KD)**

Förstärkt integritetsskydd gentemot söktjänster

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa söktjänsternas publicering av personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra reglerna för utgivningsbevis, så att de omfattar även ”rätten att bli glömd”, det vill säga att under vissa förutsättningar få sina personuppgifter raderade, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Idag är det lätt att kartlägga stora delar av en persons identitet. Man kan gå in på Mrkoll eller annan söktjänst och se vad ens granne tjänar eller vad grannens bostad är värd. Födelsedag, boendesituation, fastighetsvärde, inkomst och telefonnummer ligger öppna för allmänheten. Det är uppgifter som gör det enkelt för bedragare, identitetskapare och andra kriminella att kartlägga och strategiskt välja ut lämpliga offer.

Bedragare riktar ofta in sig på de äldsta och mest sårbara i befolkningen. Bedrägerier var den brottstyp som ökade mest i Sverige under förra året (2023), i synnerhet kortbedrägerier och bedrägerier genom social manipulation. Statistik från Internetstiftelsen visar att fyra av tio äldre är oroliga över att bli utsatta för bedrägerier på internet.

Anmälda bedrägerier mot äldre och personer med funktionsnedsättning har ökat med över 80 procent de senaste tre åren enligt siffror från polisens nationella bedrägericentrum, samtidigt som uppklaringsgraden är fortsatt låg.

Kristdemokraterna har under lång tid drivit på för att stärka brottsofferperspektivet och bekämpa den vardagsnära brottsligheten såsom bedrägerier. Men för att det ska kunna ske måste rättsväsendets utredningsverksamhet stärkas, annars riskerar ärenden att läggas på hög. Idag binds polisens resurser upp av det dödliga skjutvapenvåldet. Men

även bedrägerierna göder den organiserade brottsligheten och är en av gängens viktigaste inkomstkällor.

Kristdemokraterna och regeringen har gjort historiskt stora satsningar på rättsväsendet. Straffskärpningar och åtgärder för att fler ska lagföras har redan genomförts och mer är på väg. Allt det är avgörande för att komma till rätta med bedrägerierna och stärka brottsofferperspektivet. Men för att bekämpa bedrägerierna måste det också bli ett slut på att kriminella kan komma åt personuppgifter så lätt som idag. Söktjänsternas publicering av personuppgifter är ett smörgåsbord för kriminella som riktar in sig på bedrägerier mot äldre och andra utsatta grupper. Uppgifter om vilka som är över 70 år och bor ensamma är bara ett knaptryck bort.

Därför måste söktjänsternas publicering av personuppgifter begränsas. Åtminstone ska var och en ha rätt att säga nej och få sina uppgifter borttagna. Förutom att söktjänsterna förser kriminella med personuppgifter kränks den personliga integriteten.

En stor del av de klagomål som kommer in till Integritetsskyddsmyndigheten handlar om söktjänsternas masspublicering av personuppgifter. Människor upplever detta som integritetskränkande.

Frivilliga utgivningsbevis är det som gör söktjänsternas verksamhet laglig och skyddad enligt grundlagen om yttrandefrihet. Eftersom grundlag trumfar andra lagar kan söktjänsterna publicera omfattande personuppgifter trots bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning.

”Rätten att bli glömd”, det vill säga att i vissa fall få sina personuppgifter raderade, är en del av dataskyddsförordningen, men gäller inte när det finns utgivningsbevis. Detta borde justeras.

Idag kan alltså söktjänsterna fungera som de gör därför att Sverige har en grundlag om yttrandefrihet. Men är masspublicering av omfattande personuppgifter yttrandefrihet? Det är skillnad mellan söktjänster och de massmedier som dagens utgivningsbevis är till för att skydda. Men båda är grundlagsskyddade. Massmedierna har arbetat fram pressetiska regler, till exempel ska en journalist alltid väga den personliga integriteten mot allmänintresset vid publicering av personuppgifter. Den typen av avvägningar saknas hos söktjänsterna.

Offentlighetsprincipen, att alla ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar som inte är sekretessbelagda, är en bärande del av den svenska demokratin. Men stor försiktighet och respekt måste också omgärda människors integritet vid hantering av personuppgifter. Det rimmar illa med den stora mängden personuppgifter som samlas in, sammanställs och publiceras i databaser hos söktjänster som Mrkoll och Ratsit.

För att bekämpa bedrägerierna, stärka brottsofferperspektivet och slå mot gängens inkomstkällor, är det hög tid att begränsa söktjänsternas publicering av personuppgifter.

Gudrun Brunegård (KD)